

**VALOAREA APRECIERILOR ÎN PRIVINȚA COMPETENȚEI IDIOMATICE
A ROMÂNOFONILOR DIN DELTA DUNĂRII**

Polina Kiseolar

Universitatea Umanistă de Stat din Ismail, Ucraina

kiseolarpolina@gmail.com

În partea de sud-vest a Basarabiei, pe fundalul întreg al vieții lingvistice ucrainene, astăzi, regiunea Odesa, reprezintă o zonă deosebită.

Fiind situată în sudul Ucrainei, ea ocupă un teritoriu de 33,4 mii km². În componența ei intră 26 de raioane. Estimările noastre au avut loc în raioanele: Arțîz, Belgorod-Dnestrovsk, Ismail, Chilia, Reni, Sărata, Tarutino.

După componența națională, populația regiunii Odesa se deosebește mult de alte regiuni ale Ucrainei. Aici locuiesc reprezentanții a peste 130 de naționalități.

Cea mai mare varietate în componența națională este atestată în sud – sud-estul regiunii, între Nistru și Dunăre. Conform datelor statistice, aici predomină populația ucraineană – 35,8 % (din numărul total de persoane), bulgari – 24,8 %, ruși – 17,7 %, moldoveni – 15,2 %, găgăuzi – 4,6 % ș.a.

Particularitățile istorico-geografice ale populării teritoriului regiunii au condiționat formarea ariilor de locuire compactă a grupurilor naționale – bulgare, române, găgăuze [1, c. 5-10].

În perioada sovietică, în Ucraina s-a creat o situație sociolingvistică stratificată, prin subordonare, în patru straturi constitutive. Prima – *limba rusă* – limba dominantă, care a uzurpat alte domenii principale de funcționare glotică din societate. Aceasta era limba uneia dintre minoritățile etnice din Ucraina utilizată de peste 11 milioane de vorbitori. A doua – *limba ucraineană* – limba populației majoritare din Ucraina, vorbită de aproximativ 37 de milioane de locuitori. A treia – *limbile minorităților etnice compacte: limba română* (459.000 de vorbitori), *limba bulgară* (233.800 de vorbitori), *limba poloneză* (218.000 de vorbitori), *maghiară* (163.111 vorbitori), *greacă* (98.000 de vorbitori) ș.a. A patra – *limbile minorităților etnice care nu*

locuiesc compact: două variante ale limbii evreilor – idișul și ivritul (86.000 de vorbitori), limba bielorusă (39.000 de vorbitori) ș.a. [2, c. 127].

În condițiile de subordonare menționate, limba din treapta a doua, și cu atât mai mult limbile din treptele a treia și a patra au fost înlăturate din domeniile cele mai importante ale vieții sociale. Multe dintre ele nu au fost predate deloc în școli; altele, deși cuprinse în planurile de învățământ, nu se bucurau de suficientă atenție.

Reducerea nivelului de funcționare a limbii majorității etnice din Ucraina a provocat procesul de rusificare a intelectualilor ucraineni. Aceasta s-a răsfânt nemijlocit asupra nivelului de cultură orală a limbii ucrainene, având ca principal efect interferența intensivă a elementelor rusești cu vorbirea ucraineană. Influența lexicală rusă asupra vorbirii ucrainene a atins proporții atât de mari, încât ultima părea a fi mixtă: ucraineano-rusă.

Limbile minorităților etnice din Ucraina, inclusiv cea română, au fost supuse și ele acestui proces. Ca urmare, întregul teritoriu al Ucrainei a fost acoperit de idiomuri compozite. Limbile minorităților etnice au avut de suferit dublu: atât din partea limbii dominante ruse, cât și din partea limbii ucrainene.

Ca urmare a politicii demografice și lingvistice sovietice, s-a ajuns la situația ca în orașele din sudul regiunii Odesa limba română să aibă statutul sociocultural de limbă a unei minorități naționale. Înstrăinarea administrației și a unor sectoare ale economiei și culturii prin preponderența cadrelor de conducere și a specialiștilor ruși, obligația de a vorbi limba rusă în relațiile de serviciu, utilizarea preponderentă a limbii ruse, ca limbă a învățământului de specialitate și superior și a publicațiilor de specialitate deplasează limba minorității naționale române pe plan secundar.

Astfel, situația sociolingvistică în Ucraina din preajma declarației independenței ei se prezenta ca una dintre cele mai complicate din Europa, fiecare dintre limbi fiind folosite și în mod dispersat, fapt care complica lucrurile și mai mult. Complexitatea și specificul sociolingvistic din Ucraina constă în faptul că fiecare zonă se caracterizează prin particularitățile sale, determinate de factori de ordin istoric, socio-politic, socio-cultural etc.

Considerăm că rezultatul intensificării proceselor de interferență și de asimilare lingvistică pot fi explicate prin faptul că în perioada Uniunii Sovietice în viața lingvistică a Ucrainei domina limba rusă, ceea ce a dus la asimilarea lingvistică atât a limbii ucrainene, cât și a limbilor minorităților de către limba rusă dominantă atunci. Acest fenomen a fost studiat de cercetătoarea ucraineană Liubov Lazarenco [3, c. 92].

Referitor la situația sociolingvistică a populației românofone din regiunea Odesa, inclusiv din sudul ei, numit și sudul Basarabiei, se caracteriza prin:

1) *plurilingvism*, prezent la etniile ucraineană, bulgară, moldovenească, găgăuză, evreiască ș. a.;

2) *restrângerea funcționării limbii ucrainene și a celor minoritare*, dintre care româna (numită atunci exclusiv «moldovenească»), avea și statutul de limbă de predare în câteva școli din sudul Basarabiei [3, c. 14].

«Orice stat are o limbă oficială, declarată sau nu. Aceasta este limba folosită de autoritățile publice în relațiile cu cetățenii în situații și instituții oficiale, mass-media, învățământ, cultură», observă Irina Condrea. Limba oficială «este unul dintre criteriile statalității și ale identității naționale, reprezentând o latură a unei triade definitorii – *limbă – stat – națiune*, care stă la baza constituirii statale» [4, c. 6].

Limbile a căror folosire este recunoscută de către autoritățile în drept ale unui stat pentru redactarea textelor oficiale emise de el sunt limbi oficiale. Ele, «subînțelegându-se la nivelul întregului stat, sunt limbile prevăzute de legea fundamentală a aceluși stat pentru desfășurarea și publicarea activității oficiale cotidiene» [5, c. 21]. Limba oficială de stat nu se identifică cu limba națională, prin care, în terminologia sociolingvistică și în cea juridică actuală, «se desemnează nu limba întregii națiuni care trăiește într-un anumit stat, ci limba oricărei naționalități al cărei uz este recunoscut în mod legal în statul în care trăiesc membrii săi» [5, c. 21].

Ținându-se cont de consecințele nefaste pentru limba ucraineană și pentru limbile minorităților din Ucraina ale politicii sovietice promovate aici, o primă problemă a Ucrainei, în condițiile constituirii ei ca stat independent, devenise elaborarea și realizarea unei politici

lingvistice noi, principalul obiectiv al ei fiind armonizarea vieții lingvistice în țară.

Fiecare țară care se respectă dispune de o politică lingvistică tot așa, precum își elaborează o politică economică, socială etc. Pregătirile pentru trecerea la o nouă politică lingvistică începuseră în Ucraina deja în 1989, fiind grăbite de evenimentele istorice din această perioadă (destrămarea Uniunii Sovietice). Aflându-se încă în componența URSS, Ucraina elaborează (28.11.1989) Legea Republicii Sovietice Socialiste Ucrainene «Cu privire la limbile din RSS Ucraineană» (adoptată la 1.01.1990), în care declară limba ucraineană drept limbă de stat unică (art. 2).

În acest context, proclamarea ucrainenei ca limbă de stat impune condițiile necesare pentru învățarea și însușirea aprofundată a limbii ucrainene de către toți cetățenii republicii, asigurate de organele de stat, republicane, locale, sociale, de întreprinderi, instituții și organizații (art. 2).

Conform prevederilor Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale și în baza altor acte juridice internaționale în probleme de limbă, studierea în limba maternă ori studierea limbii materne nu trebuie să dăuneze procesului de însușire de către acestea a limbii oficiale (de stat), dar nici viceversa. În lumea întreagă minoritățile naționale sunt nevoite să vorbească în două sau în mai multe limbi, proces în care studierea și cunoașterea limbii materne le asigură păstrarea identității naționale într-un mediu străin și, totodată, le impune cunoașterea limbii de stat a țării ai cărei cetățeni sunt, pentru a se integra în societate și a deveni membri cu drepturi depline ai acestei.

În timpul sondajelor sociolingvistice realizate în mediul românofon din sudul regiunii Odesa, majoritatea populației a demonstrat o atitudine loială față de oficialitate și interes față de însușirea limbii ucrainene datorită înțelegerii necesității de a cunoaște limba de stat: populația conștientizează că trebuie să învețe și limba majorității și să fie bilingvă, dacă vrea să se integreze în viața publică a comunității statale. Totuși, credem că procesul de însușire a limbii ucrainene de către neucraineni necesită un sprijin mai activ din partea statului, dar nu în dauna limbii materne.

În regiunile Odesa, Transcarpatică și Cernăuți din Ucraina funcționează școli pentru populația românească, numărul lor devenind tot mai redus. Instruirea are loc în limba maternă – limba «moldovenească» / română. În același timp, în aceste școli, limba de stat – ucraineana – este studiată pe tot parcursul instruirii elevilor în școlile de studii generale.

În satele cu populație compactă românească din regiune, funcționează doar 16 școli cu limba de predare moldovenească (română), iar în 6 școli limba de predare este rusă sau ucraineană. În multe școli cu predare în limba maternă a românofonilor există paralel și clase în care instruirea copiilor se desfășoară doar în limba de stat, ucraineană.

Printre instituțiile de învățământ superior din sudul Basarabiei, Universitatea Umanistă de Stat din Ismail este unica instituție superioară care pregătește cadre didactice pentru școlile cu predare în limba română la specialitățile *limba și literatura ucraineană și limba română și limba engleză și limba română*. Potrivit drepturilor minorităților naționale, oglindite în Constituția Ucrainei, examenele de admitere în instituțiile superioare din sudul regiunii Odesa pentru absolvenții din școlile cu instruire în limba română sunt susținute (parțial) și în limba maternă.

La grădinițele din satele cu populație românofonă, instruirea copiilor se face în limba ucraineană și mai puțin în limba rusă, cu toate că între ei, copiii și educatorii comunică în limba maternă.

În multe dintre aceste sate funcționează biserici în care serviciul religios se oficiază în limba română și în limba rusă, dar și în limba ucraineană, iar în bisericile orașelor Reni, Ismail, Chilia, Sărata ș.a. slujbele au loc în ucraineană, rusă, dar și în română. Are loc un proces vădit de asimilare și pe această cale.

Desigur, acest minimum de instruire în limba română nu răspunde necesităților etnolingvistice ale vorbitorilor din această zonă.

Cu toate că actualmente limba română din Ucraina (inclusiv din sudul regiunii Odesa) încă este studiată în școli și în instituții superioare, exprimarea orală este foarte departe de ceea ce numim vorbire literară. În zona în discuție, limba română literară este cunoscută și vorbită de un număr restrâns de intelectuali, majoritatea populației române vorbind o

limbă la un nivel care, numai cu bunăvoință, ar putea fi considerat un „sub-standard”.

Vina pentru situația deplorabilă a minorității române ar putea fi pusă pe seama politicii de rusificare din trecut, dar majoritatea problemelor țin totuși de politica națională a Ucrainei de la proclamarea independenței până astăzi. Statul ucrainean a preluat pur și simplu atât pozițiile și practicile politicii de rusificare din epoca țaristă, cât și din cea sovietică și a pus la cale o strategie a cărei țintă este, fără îndoială, diminuarea hegemoniei limbii ruse și a rușilor în societatea ucraineană, dar care pricinuieste mari inconveniente și celorlalte minorități.

În aceste condiții, cunoașterea aspectului literar al limbii române de către românofonii din zona cercetată ar constitui un factor de rezistență față de pătrunderea interferențelor deznaționalizatoare în vorbirea lor.

Analizând materialele chestionarelor de anchetă cu profil lingvistic și sociolingvistic în domeniul lexicului limbii române din sudul Basarabiei, menționăm că tocmai pe acest teren este deficitară limba românofonilor din zona Odesa, deoarece, în general, predomină vorbirea dialectală, iar calea de pătrundere a interferențelor ruse și ucrainene rămâne deschisă.

În zonele cercetate, am realizat ancheta sociolingvistică «*Cercetare lingvistică și sociolingvistică a lexicului limbii române din sudul Basarabiei*», ce include 20 de întrebări cu privire la lexic), anchetă la care au participat 462 de românofoni,

Ancheta în cauză a avut scopul de a constata:

- competența lingvistică a populației românofone privind limba maternă și cu privire la cele două limbi slave (rusa și ucraineană) folosite de aceasta în proporții variabile;
- autoaprecierea cunoașterii celor trei limbi în cauză;
- perspectiva limbii române și a limbilor ucraineană și rusă în sudul regiunii Odesa;
- sferile de utilizare a limbii materne în zona investigată;
- influența denumirii limbii materne asupra conștiinței lingvistice a individului și asupra autoidentificării sale.

Persoanele anchetate au fost grupate după următoarele categorii de vârstă:

- grupa I – 16-17 ani: elevi;
- grupa a II-a – 18-30 de ani: studenți, învățători, farmaciști, funcționari, medici, polițiști, vânzatori, meseriași, tractoriști, colhoznici, gospodine ș. a;
- grupa a III-a – 30-50 de ani: învățători, contabili, șoferi, medici, muncitori, pescari, educatori, tractoriști, bucătari, colhoznici, lucrători ai căminelor culturale, gospodine ș. a;
- grupa a IV-a persoane în vârstă de peste 51 de ani, reprezentând aceleași specialități și pensionari.

Analiza efectelor politicii și planificării lingvistice din Ucraina, în sudul regiunii Odesa, a fost realizată de noi în două planuri:

- *sociolingvistic* și
- *pur lingvistic*.

În *plan lingvistic*, rezultatele analizei răspunsurilor obținute la întrebările din partea a II-a – a V-a a chestionarului nu coincid, însă, cu autoaprecierea privind cunoașterea celor trei limbi (româna, rusa și ucraineana).

Izolarea îndelungată – aproape două secole – a românofonilor din sudul regiunii Odesa de limba română comună a afectat grav cunoașterea acesteia, fără a-i schimba însă structura și esența. A scăzut simțitor nivelul de cunoaștere a limbii materne de către populația băștinașă, s-au redus la minimum sferile de utilizare a ei [6, c. IV].

La cererea expresă din partea anchetatorului de a numi în limba română cât mai multe componente ale casei și ale obiectelor de uz casnic, reprezentanții tuturor vârstelor au numit multe obiecte prin termeni din limba rusă: *pol*, *potolóc*, *pórib*, *bisétcă*, *šífer*, *şúbă*, *curníc*; *şcaf*, *crivát*, *líustră*, *castrúle*, *tríumóu*, *palás*, *túmboĉcă*, *haladílnic*, *gardiróp* ș. a. Termenii literari pentru aceste obiecte sunt cunoscuți (fără dicționar) de unii elevi, dar nici ei nu-i folosesc curent. Pentru obiectele de îmbrăcăminte, apar, de asemenea, multe denumiri rusești: *sfíter*, *cúrtcă*, *calgótĉ*, *máícă*, *şórtiĉ*, *túfli*, *gálstuc*, *pidjác*, *futbólĉă*, *képcă*, *téniscă*, *vátnic*, *bezrucávĉă*, *crasóvĉ*, *polzunkí*, *sarafán*, *retúzi* ș. a. Denumirile de mijloace și obiecte de transport, care se află în gospodărie, folosite în grădină, la

îngrijirea animalelor domestice, păsărilor, reprezintă frecvent împrumuturi rusești: *najóvcă, atvíórcă, bur, cuváldă, kírcă, ploscóúřt, zubíľă, savóc, scribóc, napíľnic, montiróvcă* ș. a. Numeroase împrumuturi rusești apar, de asemenea, pentru componentele automobilului, autobuzului și ale altor mijloace de transport. Aici au fost înregistrate numai câteva denumiri în limba română: *roată, ramă, ușă, scaun, frână, volan, pedale*, dar și acestea au corespondente în limba rusă folosite în vorbirea celor anchetați. În ceea ce privește numele de mâncăruri, sunt folosite denumiri românești, dar există un număr de preparate (specifice) care au numai nume rusești: *pel'méni, vinigrét, míasnoĩ, gréccă, icrá*.

Cât despre denumirile instituțiilor de stat sau ale diferitelor organizații, termenii rusești alternează, de obicei, cu calcurile lor în limba moldovenească (română): *selsovét / sovetul sătesc/, raiONO / secția raională a învățământului/, pravlenie /cârmuire/, adél cádrov / secția de cadre/, club / casă de cultură/* ș. a. Pentru noțiunile *učılıșce, téhnicum, raisobés, gorsobés, raisnáb, cantóra, milíția, upravlenie, buhaltéria* nu apar corespondente în limba română (ne referim la vorbirea moldovenilor de toate vârstele din sud-vestul regiunii Odesa).

Deși pentru boli există și denumiri românești, predomină termenii rusești (cuvinte vechi sau neologisme cu fonetisme rusești): *davlénie, íazvă, lișáĩ, alerghie, apendițit, sáharnâĩ diabét*. Terminologia medicamentelor este dominată de împrumuturi rusești, fapt explicabil prin noutățile care au intervenit în acest domeniu; de altfel, sunt numele care apar scrise pe ambaaje: *zilióřcă, marganțóvcă, furațilín, țitramón, penițilín, ampițilín, bițilín, streptoțid, parațetamól, ațetíl saliițilovaĩa* și multe alte.

În cazul, când celor anchetați li s-a cerut să numească cât mai multe cuvinte cu ajutorul cărora poate fi caracterizat un «om bun» și un «om rău», reprezentanții tuturor vârstelor n-au putut răspunde exact, ci au folosit propoziții, îmbinări de cuvinte și chiar cuvinte rusești pentru noțiunile respective. De exemplu, pentru un «om bun»: *nu întoarce cuvântul, respectă oamenii, nu obijduiește oamenii în vârstă, răspunzător de faptele sale și cu sóveste*; pentru un «om rău»: *nu e cultural, face fapuri rele, se bate cu alții, are purtare proastă, fără răspundere și n-are sóveste, îi*

cu valéti. Negăsind cuvintele potrivite, apelează și la improvizații: *stimător, glumitor, înțelegător, cultural, călduros*, respectiv *plicticos, neînțelegător, necultural* ș. a. Ca și în cazul precedent, putem presupune existența unor «modele» rusești.

La fel se prezintă lucrurile atunci când românofonilor li se pune întrebarea «Cum se mai poate spune românește?» anumitor cuvinte. În primul rând, sunt multe cazuri când ei nu cunosc sau nu înțeleg cuvintele; de aceea, prezintă astfel de răspunsuri:

a însufleți pe cineva – *a da viață, a reîntoarce la viață, a scăpa de la moarte, a susține, a renaște, a îmbărbăta*;

zilnic – *carnet de elev, agendă, blocnot*;

om nehotărât – *neordinar, neserios, neîncrezător, fricos, neînțelept, șiret*;

trecător, vremelnic – *nestabil, un timp, timpuriu, muritor, într-un timp de vreme*;

pașaport – *cetățenie, adeverință, document de identitate, păsport*;

Cele mai bune rezultate au fost obținute de la reprezentanții grupelor I și a II-a, datorită faptului că aceștia studiază (sau au studiat) limba română (chiar dacă ea are altă denumire în școli). Dar, în linii generale, vocabularul românesc al reprezentanților tuturor vârstelor este destul de modest în favoarea termenilor de origine rusă.

Referitor la traducerea din limba rusă în limba maternă, se constată prezența calcurilor:

В зависимости от обстоятельств – *în dependență de situație, de circumstanțe* (corect: *după împrejurări, de la caz la caz*);

Делать выводы – *a face concluzii* (corect: *a conchide, a trage concluzii*);

Лёд тронулся – *gheața a pornit din loc, s-a mișcat, s-a rupt* (corect: *gheața s-a pornit*).

Cât despre traducerea din limba ucraineană, reprezentanții grupei a IV-a (50 de ani și mai în vârstă) majoritatea au răspuns: «Nu știu». Cei din grupa a III-a nu au putut traduce sau au tradus greșit aproape jumătate dintre cuvintele propuse:

Ра́птом (дощ) – *urgent* (corect: *brusc*);

Тришечки – *o bucată* (corect: *puțin*);

Відповідно – *la fel, răspunzător* (corect: *conform*);

Влаштувати свято – *a face sărbătoare, a face gulăi* (corect: *a organiza o sărbătoare*);

Доводилось читати – *am avut de citit, a fost nevoie să citească, am avut ocazie de a citi* (corect: *am avut ocazia să citesc*);

Горód – *oraș, arman, sat, municipiu* (corect: *grădină*);

Свάρка – *sudare, ocară* (corect: *ceartă, sfadă*) ș. a.

Față de cei de vârstă mai înaintată (gr. a III-a și a IV-a), reprezentanții generațiilor mai tinere (grupa I și a II-a) dovedesc cunoștințe mai bune de limbă ucraineană, dar nivelul cunoașterii limbii de stat este încă nesatisfăcător din perspectiva așteptărilor la acest nivel. Anchetarii din grupa a II-a nu înțeleg bine sau nu cunosc o parte din cuvinte (un număr mai mic față de grupa a III-a și a IV-a). Marea majoritate a vorbitorilor de această vârstă se «descurcă» (cu dificultăți) în limba ucraineană. Vorbitorii cei mai tineri (grupa I) au cunoștințe de limbă ucraineană la nivelul programului de învățământ. Comit și ei greșeli în traducerea din ucraineană, mulți sunt încă «blocați» când trebuie să vorbească în ucraineană. În același timp, nu vorbesc corect nici limba maternă (română); nu trebuie, însă, uitat că pentru însușirea limbii de stat, în programul de învățământ, este rezervat un număr însemnat de ore, ceea ce nu putem spune despre numărul de ore afectat pentru studierea limbii materne: *o oră-n săptămână învățăm limbă ș-o oră literatură* [NR Ib]. Mass-media își aduce, de asemenea, contribuția în procesul de ucrainizare a populației românofone din sudul regiunii Odesa. Este firesc ca viitorii specialiști ai Ucrainei independente, chiar și reprezentanții minorității naționale române, să posede limba de stat, ucraineana.

Asadar, în *plan lingvistic*, rezultatele anchetei confirmă faptul că în orașele și satele din sudul regiunii Odesa, la piață, la autogară, la stadion, policlinică, pe stradă, în transportul în comun, prevalează limba rusă, vorbită de majoritatea populației din zonă. Ucraineana este vorbită, de obicei, de populația satelor ucrainene. Populația românofonă vorbește o limbă „împestrată” cu interferențe rusești, mai rar, ucrainene.

Бібліографія:

1. (2001). Odes̆cyna. 10 rokiv nezaležnosti Ukrajinu. Odesa.
2. Liubov Lazarenko (1994). Limba română în contextul situației sociolingvistice actuale din Ucraina. «*Limba română*». Chișinău.
3. Liubov Lazarenko (2001). Leksyčna interferencija v usnomu rumuns'komu movlenni v Ukrajinі (linhvistyčnyj ta sociolinhvistyčnyj aspekty). Kiev.
4. Irina Condrea (2002). Denumirea limbii ca instrument în lupta politică. «*Limba română*». (Chișinău). nr. 4-6.
5. Marius Sala (2001). Ioana Vintilă-Rădulescu. *Limbile Europei*. București.
6. Andrei Crijanovski (2000). Dicționar de dificultăți ale limbii române Chișinău. Editura ARC. Editura MUSEUM.

**ИНВЕКТИВА КАК СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ
И ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ ФЕНОМЕН**

Лариса Топчий

кандидат филологических наук, доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

larisa.topchiy18@gmail.com

Язык является основным средством выражения оценки и эмоционального состояния личности, спектр реакций, которой достаточно разнообразен. В его арсенале существует значительное количество лексем, передающих эмоциональное состояние человека, его отношение к адресату или к объекту. Эти лексемы могут эксплицитировать вербальные или письменные оскорбительные сообщения.

Такой пласт лексики есть в каждом языке, и для презентации эмоционального состояния человека они функционируют с неодинаковым уровнем экспрессии. Слова с негативно-оценочной семантикой, публично унижающие личность и нарушающие языковые, этические, культурные нормы, выступают средствами речевой агрессии. Этот пласт лексики изучался как форма ненормативной речи (В. Виноградов,